

Số: 255 /TB-VKSTC

Hà Nội, ngày 29 tháng 11 năm 2022

THÔNG BÁO

Rút kinh nghiệm vụ án hình sự đã xét xử theo thủ tục giám đốc thẩm

Ngày 05/4/2022, Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao đã xét xử theo thủ tục giám đốc thẩm huỷ Bản án hình sự phúc thẩm số 261/2018/HSPT ngày 25/10/2018 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng; Bản án hình sự sơ thẩm số 06/2018/HS-ST ngày 10/5/2018 của Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Bình và Quyết định khởi tố vụ án hình sự số 01/2018/HS-QĐ ngày 25/10/2018 của Hội đồng xét xử phúc thẩm Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng (được đính chính tại Thông báo ngày 25/02/2019 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng) đối với Nguyễn Ngọc Sơn để điều tra lại. Vụ Thực hành quyền công tố và kiểm sát xét xử hình sự (Vụ 7) thông báo rút kinh nghiệm trong việc bỏ lọt người phạm tội và vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng; nhằm bảo đảm cho việc điều tra, truy tố, xét xử đúng người, đúng tội, đúng quy định của pháp luật.

1. Nội dung vụ án

Nguyễn Ngọc Sơn là công chức địa chính, xây dựng xã Hoàn Trạch, huyện Bố Trạch, tỉnh Quảng Bình. Trong thời gian từ năm 2006 đến tháng 4/2016, lợi dụng công vụ được giao trong việc tiếp nhận đơn của các hộ dân trên địa bàn xã Hoàn Trạch có nhu cầu xin cấp đất làm nhà ở và xin xét cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất; Sơn đã tự đặt ra mức phí cao hơn quy định của nhà nước rồi phát hành thông báo nộp tiền đất ở, trực tiếp thu tiền của 65 hộ dân với tổng số tiền là 1.663.760.000 đồng, sau đó Sơn chỉ nộp vào ngân sách nhà nước 221.053.000 đồng; còn lại số tiền chiếm đoạt là 1.442.707.000 đồng.

Quá trình điều tra, truy tố, xét xử Nguyễn Ngọc Sơn khai nhận đã thực hiện hành vi thu tiền trái quy định và chiếm đoạt của 65 hộ dân nêu trên theo sự chỉ đạo của ông Hoàng Văn Đức nguyên Chủ tịch Ủy ban nhân dân (viết tắt là UBND) xã Hoàn Trạch trong thời gian Sơn đảm nhận công việc công chức địa chính, xây dựng xã Hoàn Trạch. Việc thu tiền được thực hiện bằng hình thức thông báo cho họ đến UBND xã nộp tiền theo giấy báo nộp tiền do ông Hoàng Văn Đức ký và đóng dấu của UBND xã Hoàn Trạch, các Giấy báo nộp tiền này đều ghi số tiền phải nộp. Số tiền chênh lệch chiếm đoạt được nêu trên, ông Đức chỉ đạo Sơn giữ lại để sử dụng. Theo sự chỉ đạo của ông Đức, Nguyễn Ngọc Sơn sử dụng số tiền chiếm đoạt 1.442.707.000 đồng để chi cho các tập thể, cá nhân ứng, nhận để thi công các công trình phục vụ cho UBND xã Hoàn Trạch như

sau: Bà Phan Thị Hương - Giám đốc Công ty TNHH Trang Vân tổng số tiền là 155.500.000 đồng để thi công phát quang và làm đường giao thông cho xã Hoàn Trạch. Ông Nguyễn Xuân Tuyên 50.000.0000 đồng để thi công sửa chữa mái chợ xã Hoàn Trạch. Bà Trần Thị Ngữ 30.000.000 đồng để thi công giải tỏa, mở rộng đường giao thông nông thôn ở xã Hoàn Trạch. Ông Trương Viết An 30.000.000 đồng để thi công đường giao thông nông thôn ở xã Hoàn Trạch. Ông Nguyễn Văn Vững 26.000.000 đồng để thi công đắp bờ, đào mương nội đồng ở xã Hoàn Trạch. Bà Nguyễn Thị Kim Hảo 10.000.000 đồng để mua gạch cho UBND xã Hoàn Trạch. Công ty TNHH thương mại du lịch Hải Việt 170.910.000 đồng cho cán bộ UBND xã Hoàn Trạch đi du lịch. Các ông Trần Đình Ngân 3.620.000 đồng, ông Trần Sự 3.999.000 đồng, ông Nguyễn Văn Đuộm 28.365.000 đồng để thi công đắp đập Bến Táng. Đưa cho ông Hoàng Văn Đức nhiều lần, tổng số tiền là 803.500.000 đồng.

Ngoài ra, Nguyễn Ngọc Sơn cho bà Trần Thị Sương là Thủ quỹ UBND xã Hoàn Trạch mượn 102.000.000 đồng; cho anh Phan Thanh Hải là cán bộ Văn phòng UBND xã Hoàn Trạch mượn 3.000.000 đồng; cho anh Nguyễn Ngọc Ký là kế toán UBND xã Hoàn Trạch mượn 10.000.0000 đồng.

2. Quá trình giải quyết vụ án

Tại Bản án hình sự sơ thẩm số 06/2018/HS-ST ngày 10/5/2018, Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Bình áp dụng điểm a khoản 4 Điều 355; các điểm b, s khoản 1, khoản 2 Điều 51; điểm g khoản 1 Điều 52 Bộ luật Hình sự, xử phạt Nguyễn Ngọc Sơn 20 năm tù về tội "Lạm dụng chức vụ quyền hạn chiếm đoạt tài sản". Ngoài ra, Tòa án cấp sơ thẩm còn quyết định về phần trách nhiệm dân sự, xử lý vật chứng và quyền kháng cáo. Đồng thời HĐXX kiến nghị Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Bình xem xét khởi tố vụ án "Lạm dụng chức vụ quyền hạn chiếm đoạt tài sản" để xem xét xử lý đối với ông Hoàng Văn Đức và các cá nhân có liên quan bằng một vụ án khác; Khởi tố vụ án "Vi phạm những quy định về quản lý đất đai" xem xét xử lý đối với ông Hoàng Văn Đức, Nguyễn Ngọc Sơn theo quy định của pháp luật.

Sau khi xét xử sơ thẩm, trong thời hạn luật định, bị cáo Nguyễn Ngọc Sơn kháng cáo có nội dung: Kết luận điều tra và Cáo trạng không đúng thực tế sự việc; việc tổ chức đấu giá đất, cấp đất có thông báo của UBND xã cho toàn thể nhân dân biết để làm thủ tục nộp tiền; tiền thu đều nộp vào quỹ UBND xã; tiền chi ra cho các cá nhân, doanh nghiệp ứng trước để làm công trình phục vụ dân sinh đều được ông Hoàng Văn Đức chỉ đạo; thủ tục thông báo thu tiền, chi tiền đều có sự chỉ đạo của ông Hoàng Văn Đức; trong Cáo trạng có 65 bị hại, nhưng trong đó có 63 hồ sơ xin cấp đất đều được ông Hoàng Văn Đức phê duyệt có đóng dấu của UBND xã Hoàn Trạch; Hội đồng xét xử kiến nghị tách Hoàng Văn

Đức để điều tra, xét xử bằng một vụ án khác là không đúng, vì bị cáo và ông Đức cùng một số đối tượng khác cùng thực hiện hành vi phạm tội; ông Đức là người chủ mưu, cầm đầu, còn bị cáo và một số người khác là người thực hiện; đề nghị Tòa án cấp phúc thẩm hủy bản án sơ thẩm để xử lý hình sự đối với ông Hoàng Văn Đức cùng các cá nhân khác vào trong cùng một vụ án, đồng thời xin giảm nhẹ hình phạt cho bị cáo. Những người bị hại và người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan (34 người) kháng cáo đề nghị xử lý hình sự đối với ông Hoàng Văn Đức và xin giảm nhẹ hình phạt cho bị cáo Nguyễn Ngọc Sơn.

Ngày 31/8/2018, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng ban hành Quyết định kháng nghị phúc thẩm số 23 đề nghị Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng xét xử phúc thẩm hủy Bản án hình sự sơ thẩm số 06/2018/HS-ST ngày 10/5/2018 của Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Bình để điều tra lại, khởi tố điều tra đối với Hoàng Văn Đức về tội "Lạm dụng chức vụ quyền hạn chiếm đoạt tài sản" và tội "Vi phạm các quy định về quản lý đất đai"; Khởi tố điều tra bổ sung đối với Nguyễn Ngọc Sơn về tội "Vi phạm các quy định về quản lý đất đai".

Tại Bản án hình sự phúc thẩm số 261/2018/HS-PT ngày 25/10/2018, Tòa án nhân dân cấp cao Tại Đà Nẵng chấp nhận một phần kháng cáo xin giảm nhẹ hình phạt của bị cáo Nguyễn Ngọc Sơn; một phần kháng nghị của Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng và một phần kháng cáo của người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan, xử phạt Nguyễn Ngọc Sơn 18 năm tù về tội "Lạm dụng chức vụ quyền hạn chiếm đoạt tài sản". Áp dụng Điều 18; khoản 4 Điều 153 và khoản 7 Điều 326 của Bộ luật Tố tụng Hình sự, ban hành Quyết định khởi tố vụ án hình sự số 01/2018/HS-QĐ ngày 25/10/2018 về các tội "Thiếu trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng", "Vi phạm các quy định về quản lý đất đai" xảy ra tại UBND xã Hoàn Trạch, huyện Bố Trạch, tỉnh Quảng Bình.

Ngày 31/5/2021, Viện trưởng Viện kiểm sát nhân dân tối cao ban hành Quyết định Kháng nghị giám đốc thẩm số 28/QĐ-VKSTC-V7 đề nghị Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hủy Bản án hình sự phúc thẩm số 261/2018/HSPT ngày 25/10/2018 của Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng; Bản án hình sự sơ thẩm số 06/2018/HS-ST ngày 10/5/2018 của Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Bình và Quyết định khởi tố vụ án hình sự số 01/2018/HS-QĐ ngày 25/10/2018 của Hội đồng xét xử phúc thẩm Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng.

3. Những vấn đề cần rút kinh nghiệm

3.1. Quá trình điều tra, truy tố các cơ quan tiến hành tố tụng chưa đánh giá đúng chứng cứ và một số tình tiết quan trọng dẫn đến bỏ lọt tội phạm, cụ thể:

Trong suốt quá trình điều tra, truy tố, xét xử bị cáo Nguyễn Ngọc Sơn đều khai ông Hoàng Văn Đức nguyên Chủ tịch UBND xã Hoàn Trạch trong thời gian Sơn đảm nhận công việc công chức địa chính, xây dựng xã Hoàn Trạch đã chỉ đạo

Sơn thu tăng tiền đất của dân, chỉ nộp một phần cho Nhà nước, còn lại lập quỹ riêng để chi tiêu. Ông Đức cũng là người chỉ đạo Sơn sử dụng số tiền chiếm đoạt 1.442.707.000 đồng để chi cho các tập thể, cá nhân ứng, nhận để thi công các công trình phục vụ cho UBND xã Hoàn Trạch và đưa tiền cho ông Đức như nêu ở phần trên. Mặc dù ông Hoàng Văn Đức không thừa nhận đã chỉ đạo Sơn chiếm đoạt số tiền này và không biết hành vi phạm tội của Sơn. Nhưng tài liệu có trong hồ sơ vụ án thể hiện các cơ quan tiến hành tố tụng đã thu thập được một số giấy tờ thể hiện rõ dấu hiệu phạm tội của ông Đức liên quan đến vụ án này. Cụ thể:

+ Trong việc lập Thông báo thu tiền đất: Ông Hoàng Văn Đức có các chữ ký vào các Giấy thông báo của UBND xã Hoàn Trạch, yêu cầu các hộ dân nộp tiền đất, như Giấy báo ngày 08/6/2006 có chữ ký của ông Đức và đóng dấu của UBND xã Hoàn Trạch.

+ Trong việc chi tiêu tiền đất: Ông Hoàng Văn Đức là người ký duyệt Giấy tạm ứng tiền ngày 02/02/2008, cho bà Phạm Thị Hương tạm ứng 35.000.000 đồng, chuyển cho Sơn địa chính xã thực hiện; Tờ trình xin thanh toán tiền ngày 20/4/2010 cho Công ty TNHH Trang Vân thanh toán 15.537.000 đồng; Giấy tạm ứng tiền ngày 07/8/2015 cho Công ty du lịch Hải Việt tạm ứng 120.000.000 đồng từ khoản tiền do Nguyễn Ngọc Sơn quản lý; Giấy nhận tiền ký gửi, ông Đức ký với tư cách chủ tài khoản, xác nhận Nguyễn Ngọc Sơn ký gửi 300.000.000 đồng tiền đặt cọc đầu giá quyền sử dụng đất 2016 vào quỹ của UBND xã.

Tại sổ làm việc của Sơn thể hiện chị Trần Thị Sương, Thủ quỹ của Ủy ban xã ký nhận vay 102.000.000 đồng. Sơn khai đó là khoản tiền đất, chị Sương vay cho UBND xã, hiện chưa trả. Còn chị Sương thì khai đã trả đủ tiền cho Sơn, thể hiện qua 03 giấy nhận tiền mà Sơn đã ký nhận, có nội dung "trả nợ tiền mượn cho UBND xã", "nộp tiền đất ở nhà ông Phúc".

Như vậy, đối với khoản tiền quỹ đất do Sơn quản lý đều thể hiện vai trò của ông Hoàng Văn Đức với chức vụ Chủ tịch UBND xã, chủ tài khoản đã ký duyệt từ việc lập thông báo thu tiền đất, phiếu thu đến việc sử dụng khoản tiền này, phù hợp với lời khai của bị cáo Sơn nhưng Hoàng Văn Đức không bị truy tố, xét xử là bỏ lọt tội phạm.

3.2. Quá trình xét xử, Tòa án cấp phúc thẩm có vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng, cụ thể:

Khi xét xử phúc thẩm, Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng không phát hiện những sai lầm nghiêm trọng của các cơ quan tiến hành tố tụng cấp sơ thẩm để tuyên hủy Bản án sơ thẩm để điều tra lại, khắc phục việc bỏ lọt tội phạm và người phạm tội, mà Hội đồng xét xử lại Quyết định khởi tố vụ án hình sự số 01/2018/HS-QĐ ngày 25/10/2018 về các tội "Thiếu trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng" và "Vi phạm các quy định về quản lý đất đai" xảy ra tại xã Hoàn

Trạch, huyện Bồ Trạch, Quảng Bình. Đồng thời, sau khi ra quyết định khởi tố vụ án, Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng lại chậm gửi quyết định này đến Viện kiểm sát thực hiện (ngày 26/02/2018, Viện kiểm sát nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng mới nhận được Quyết định khởi tố và hồ sơ vụ án) là vi phạm Điều 154 Bộ luật Tố tụng hình sự, quy định về việc thời hạn gửi quyết định khởi tố vụ án. Đến ngày 25/02/2019, Tòa án nhân dân cấp cao tại Đà Nẵng tiếp tục ra Thông báo đính chính Quyết định khởi tố vụ án hình sự nêu, nội dung đính chính "Thời gian thụ lý điều tra kể từ ngày nhận được Quyết định khởi tố vụ án và hồ sơ vụ án" là trái với quy định về thời hạn điều tra quy định tại Điều 172 Bộ luật Tố tụng Hình sự.

3.3. Việc bỏ lọt tội phạm đối với Hoàng Văn Đức làm ảnh hưởng đến việc đánh giá vai trò của Nguyễn Ngọc Sơn trong vụ án cũng như việc quyết định buộc Sơn phải bồi thường toàn bộ số tiền bị thiệt hại là gây bất lợi cho bị cáo Nguyễn Ngọc Sơn nên cần hủy cả bản án phúc thẩm và sơ thẩm để điều tra lại.

Vụ Thực hành quyền công tố và kiểm sát xét xử hình sự Viện kiểm sát nhân dân tối cao thông báo để Viện kiểm sát nhân dân cấp cao 1, 2, 3; Viện kiểm sát nhân dân 63 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương nghiên cứu, rút kinh nghiệm chung, nhằm nâng cao chất lượng công tác thực hành quyền công tố và kiểm sát xét xử các vụ án hình sự./.

Nơi nhận:

- Đ/c Nguyễn Quang Dũng-PVT(để b/c);
- Đ/c Vụ trưởng Vụ 7 (để b/c);
- Vụ 14 VKSNDTC;
- Văn phòng VKSNDTC;
- VKSND cấp cao 1,2,3;
- VKSND 63 tỉnh, thành phố trực thuộc TW;
- Lưu VT, Vụ 7.

[Chữ ký]

TL. VIỆN TRƯỞNG
KT. VỤ TRƯỞNG VỤ THỰC HÀNH QUYỀN
CÔNG TỐ VÀ KIỂM SÁT XÉT XỬ HÌNH SỰ
PHÓ VỤ TRƯỞNG

Phan Hải Đăng

VIỆN TỐI CAO

2

1

3